

Sprawa C-697/23

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

17 listopada 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Landgericht München I (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

7 listopada 2023 r.

Strona powodowa:

HUK-COBURG Haftpflicht-Unterstützungs-Kasse kraftfahrender Beamter Deutschlands a.G. w Coburgu

Strona pozwana:

Check24 Vergleichsportal GmbH

CHECK24 Vergleichsportal für Kfz-Versicherungen

CHECK24 Vergleichsportal für Sachversicherungen GmbH

CHECK24 Vergleichsportal für Krankenversicherungen GmbH

CHECK24 Vergleichsportal für Vorsorgeversicherungen GmbH

CHECK24 Vergleichsportal für Versicherungsprodukte GmbH

Przedmiot postępowania głównego

Zbliżanie ustawodawstw – Dyrektywa 2006/114/WE – Reklama wprowadzająca w błąd – Artykuł 4 – Warunki dopuszczalności reklamy porównawczej – Portal z porównywarką ubezpieczeń – Porównywanie za pomocą systemu not lub punktów

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, art. 267 TFUE

Pytanie prejudycjalne

Czy art. 4 lit. c) dyrektywy 2006/114/WE należy interpretować w ten sposób, że warunki dopuszczalności reklamy porównawczej określone w tym przepisie mogą być spełnione również wtedy, gdy porównanie jest dokonywane za pomocą systemu not lub punktów?

Przywołane przepisy prawa Unii

Dyrektywa 2006/114/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca reklamy wprowadzającej w błąd i reklamy porównawczej, art. 4 lit. c)

Przywołane przepisy krajowe

Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji zwana dalej „UWG”), § 6 ust. 2 pkt 2

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i przebiegu postępowania

- 1 Strony postępowania głównego spierają się zasadniczo o to, czy – a jeśli tak, to na jakich warunkach – dopuszczalne jest porównywanie polis ubezpieczeniowych w porównywarce na portalu za pomocą tak zwanej „noty taryfowej”.
- 2 Powódka jest spółką dominującą dużej niemieckiej grupy ubezpieczeniowej, której spółki zależne również oferują polisy ubezpieczeniowe w różnych segmentach ubezpieczeń.
- 3 Pozwane należą do grupy spółek, która prowadzi duży portal z porównywarkami w Internecie, tj. stronę internetową, która oferuje użytkownikom (bezpłatną) możliwość porównania różnych produktów, w tym ofert ubezpieczeniowych, na podstawie szeregu kryteriów, w tym ceny, ale także innych kryteriów, a następnie ewentualnego zawarcia umów z dostawcami produktów.
- 4 Pozwana ad 1) jest właścicielem domeny (tzw. „parasolowej”). Za treść stron są odpowiedzialne różne spółki operacyjne grupy spółek, które nie są ze sobą powiązane umowami o kontroli i przekazywaniu zysków. Pozwana ad 1) udostępnia stronę internetową w tym zakresie różnym spółkom operacyjnym. Pozwana ad 2) jest odpowiedzialna za ubezpieczenia komunikacyjne, pozwana ad 3) za ubezpieczenia mienia – wyposażenia domu i budynków mieszkalnych, ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym i ubezpieczenia

ochrony prawnej, pozwana ad 4) za prywatne ubezpieczenia zdrowotne i dodatkowe ubezpieczenia zdrowotne, pozwana ad 5) za ubezpieczenia na życie, ubezpieczenia wypadkowe, ubezpieczenia emerytalne z tzw. trzeciego filaru, podstawowe ubezpieczenia emerytalne i elastyczne prywatne ubezpieczenia emerytalne oraz ubezpieczenia od niezdolności do pracy, a pozwana ad 6) za ubezpieczenia na wypadek śmierci.

- 5 Prezentacja porównania taryf dla różnych segmentów ubezpieczeń jest zasadniczo zaprojektowana przez pozwaną według tego samego schematu: po wprowadzeniu pewnych, częściowo wymaganych, częściowo opcjonalnych, kluczowych danych dotyczących ubezpieczającego i poszukiwanego produktu („ustawienia filtra”), użytkownikowi strony wyświetlana jest, w oparciu o jego dane, tak zwana strona wyników (generowana przez odpowiednią pozwaną).
- 6 Strona wyników zawiera listę taryf ubezpieczeniowych różnych dostawców. Informacje na temat danej oferty, które są uważane za istotne, są prezentowane w formie podsumowania (informacje na temat ubezpieczyciela, ceny, ale także hasłowo informacje na temat szczegółów taryfy). Ponadto, „nota taryfowa”, wyraźnie oznaczona jako taka, jest wyświetlana w polu pod nazwą marki pozwanej. Pokazuje ona wartość liczbową od 1,0 do 4,0 i jest opatrzona znanymi ze szkolnego systemu ocen notami „bardzo dobry”, „dobry”, „dostateczny” lub „mierny”.
- 7 Na czele listy taryf znajduje się oferta, która jest (przeważnie) oznaczona jako „rekomendacja najlepszego stosunku ceny do jakości” i inna, która jest oznaczona jako „rekomendacja najkorzystniejszej oferty”. Oferty są następnie zazwyczaj wymieniane w kolejności „od najniższej ceny”. Klient ma jednak również możliwość (klikając odpowiednie przyciski) uzyskania innej kolejności ofert: według dostawcy (tj. alfabetycznie), według „od najwyższej ocenianej” lub „od najlepszej oceny klienta”.
- 8 Jeśli użytkownik najedzie kursorem myszy na pole z notą taryfową (tzw. efekt najechania myszą lub najechania kursorem), na wszystkich stronach wyników otworzy się wyskakujące okienko z podstawowymi informacjami na temat noty taryfowej. Nota taryfowa opiera się na systemie punktowym: punkty są przyznawane, za pomocą szeregu różnych parametrów oceny, aż do określonej maksymalnej liczby i są sumowane w celu uzyskania łącznej liczby punktów. Parametry oceny i łączna liczba punktów, które można uzyskać różnią się w zależności od segmentu ubezpieczeń. Parametry oceny są podsumowane w kryteriach lub kategoriach (które różnią się w zależności od segmentu ubezpieczeń). We wszystkich segmentach ubezpieczeń kryteria i kategorie są dalej podzielone na moduły: „moduł ubezpieczyciela” i „moduł taryfowy”, przy czym waga tych dwóch modułów względem siebie (tj. stosunek odpowiednich maksymalnych liczb punktów w tych modułach względem siebie) również się różni. Każdy parametr oceny jest oznaczony zielonym lub żółtym ptaszkiem albo czerwonym krzyżykiem. W dolnej części okna wskazano, że symbole te oznaczają „bardzo dobry” (zielony ptaszek), „średni” (żółty ptaszek) i „poniżej

średniej/nieubezpieczony” (czerwony krzyżyk). W zależności od segmentu ubezpieczenia, w wyskakujących okienkach czasami pokazują się od razu wszystkie parametry oceny, a czasami najpierw wyświetlane są tylko pewne kategorie. Jeśli w wyskakujących okienkach nie wyświetlają się od razu wszystkie parametry oceny, a jedynie kategorie, poszczególne parametry można rozwinąć za pomocą strzałek na początku lub na końcu wiersza z odpowiednią kategorią, a także klikając w kategorie.

- 9 W postępowaniu toczącym się w 2020 r. przed LG [Landgericht] Köln (sądem krajowym w Kolonii) przeciwko pozwanej ad 1) i pozwanej ad 2) (ubezpieczenia komunikacyjne) powódka twierdziła, że porównanie not taryfowych narusza § 6 ust. 2 pkt 2 UWG. Zostało to uznane przez LG Köln (sąd krajowy w Kolonii) (prawomocnym) wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2020 r. W konsekwencji pozwane zmieniły swoją stronę internetową dla segmentu „ubezpieczenia komunikacyjne” i dodały dalsze informacje na temat not taryfowych.
- 10 W toku postępowania głównego pozwane wprowadziły również zmiany dla pozostałych segmentów ubezpieczeń (będących przedmiotem niniejszej sprawy). Większość wyskakujących okienek zawiera teraz aktywny link z napisem „Pokaż szczegóły taryfy”. Klikając w ten link, użytkownik otrzymuje dalsze informacje na temat parametrów oceny wraz z krótkimi opisami tego, na czym opiera się merytorycznie punktacja danego parametru oceny (np. wskazanie udziału zwrotu kosztów za określone usługi medyczne).
- 11 Wszystkie wyskakujące okienka zawierają również – umieszczony powyżej lub poniżej wymienionych parametrów oceniania – aktywny link z napisem „Więcej informacji na temat określania noty taryfowej można znaleźć tutaj”. Kliknięcie na napis otwiera nową stronę z informacjami, gdzie wyjaśnione jest bardziej szczegółowo, w jaki sposób ustalane są noty taryfowe. Wszystkie strony z informacjami mają przy tym zasadniczo tę samą strukturę. Najpierw znajduje się krótki ogólny opis, czym są noty taryfowe pozwanej. Następnie, w drugim akapicie, wyjaśnione jest, z czego wynika nota taryfowa w danym segmencie ubezpieczeń, a kategoryzacja i parametry oceny są opisane i uzasadnione. W trzecim akapicie wyjaśnione jest, w jaki sposób przyznawane są punkty, tj. jakie ustalenia prowadzą do nadania jakiej liczby punktów. Na koniec przedstawiono, jaka łączna liczba punktów prowadzi do nadania danej noty (sposób przeliczania).
- 12 Oferty taryfowe wymienione na stronach wyników (tj. ich pola ofertowe) zawierają albo napis „Szczegóły taryfy” lub „Szczegóły oferty” lub „Więcej informacji na temat taryfy”, który znajduje się przy dolnej ramce ze strzałką skierowaną w dół lub przycisk z napisem „Szczegóły” – po prawej stronie (w miejscu przycisku „Wniosek online” lub „Wniosek” lub „Kontynuuj”), z którego użytkownik może skorzystać, aby uzyskać dalsze informacje. Informacje te nie są jednak powiązane z notą taryfową.

- 13 Pismem z dnia 26 listopada 2020 r. powódka wniosła powództwo przeciwko pozwanej ad 1). Powódka domagała się zaniechania naruszeń, ustalenia odpowiedzialności odszkodowawczej oraz zwrotu pozasądowych kosztów adwokata, poniesionych w związku z upomnieniem. Wnioski o zaniechanie dotyczyły konkretnych naruszeń, na dowód których złożono odpowiednie dokumenty. Zostały one skierowane przeciwko samemu wyświetlaniu not taryfowych na stronach wyników, ale także przeciwko wyświetlaniu not taryfowych na stronach wyników w połączeniu z powiązаныmi informacjami w wyskakujących okienkach.
- 14 Pismem z dnia 20 listopada 2021 r. powódka rozszerzyła swoje powództwo i skierowała złożone przeciwko pozwanej ad 1) wnioski o zaniechanie oraz swój wniosek o ustalenie odpowiedzialności odszkodowawczej – w zależności od danego segmentu ubezpieczeń – przeciwko właściwej w każdym przypadku spółce operacyjnej. Powódka domaga się również informacji od pozostałych pozwanych, przy czym do wniosku o udzielenie informacji dołącza w każdym przypadku alternatywny wniosek o odszkodowanie w przypadku niewystarczających informacji.

Istotne argumenty stron w postępowaniu głównym

- 15 Zdaniem powódki prezentacja i przyznawanie przez pozwane not taryfowych stanowi, nawet po zmianach wynikających z dostosowania się do wyroku LG Köln (sądu krajowego w Kolonii), niedozwoloną reklamę porównawczą, o której mowa w § 6 ust. 2 pkt 2 UWG. Noty taryfowe nie są cechami produktu i nie odzwierciedlają również jego ceny. Są to raczej czyste oceny wartościujące, które nie mogły być dopuszczalnym przedmiotem reklamy porównawczej. Porównanie za pomocą not taryfowych, jak robią to pozwane na swojej stronie internetowej, jest zatem generalnie niedopuszczalne. Noty taryfowe nie są również, jak twierdzą pozwane, matematycznym podsumowaniem porównań cech, ponieważ cechy umów ubezpieczenia, takie jak np. suma ubezpieczenia itp. nie mogą być sumowane. Pozwane dokonały podsumowania subiektywnych ocen cech, a nie tych cech. Podważa to zasadniczą różnicę między faktem a jego oceną. Ogólnie rzecz biorąc, noty taryfowe są przejawem fałszywego obiektywizmu i mają wysoki potencjał wprowadzania w błąd. Powódka wskazuje również na krajowe orzecznictwo w sprawie przyznawania not produktom przez Stiftung Warentest (w szczególności BGH GRUR 1997, s. 942), zgodnie z którym noty muszą opierać się na neutralnym, obiektywnym i merytorycznym badaniu.
- 16 Pozwane uważają, że porównanie za pomocą not taryfowych jest dopuszczalne co do zasady, a także w tym konkretnym przypadku. Przyznawanie not stanowi ogólny wynik obiektywnego porównania. Wynik opiera się zasadniczo na weryfikowalnych cechach. Oprócz nazwania poszczególnych parametrów ocen, tj. cech danego ubezpieczenia i wag tych parametrów, wszystkie niezbędne informacje, na których oparto przyznanie noty taryfowej, zostały podane w sposób bardzo szczegółowy. Ostatecznie nota taryfowa jest jedynie dopuszczalnym

matematycznym podsumowaniem ogólnego wyniku. Wybrane parametry oceny są również istotnymi, odpowiednimi i typowymi cechami polisy ubezpieczeniowej z perspektywy zainteresowanego kręgu klientów. Neutralność nie odgrywa żadnej roli w kontekście § 6 ust. 2 pkt 2 UWG.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 17 Rozstrzygnięcie w spornym postępowaniu głównym zależy od wykładni art. 4 lit. c) dyrektywy 2006/114, która może zostać wyjaśniona poprzez udzielenie odpowiedzi na pytanie prejudycjalne.
- 18 W swoich wnioskach powódka zwraca się przeciwko porównaniu przez stronę pozwaną not taryfowych również w zakresie, w jakim porównanie to jest powiązane z obszernymi informacjami dla użytkownika na temat not, dzięki którym to informacjom struktura not staje się zrozumiała. W tym względzie sąd odsyłający uważa za istotne to, czy § 6 ust. 2 pkt 2 UWG rzeczywiście zakazuje co do zasady porównywania za pomocą not, czy też nie. Wykładnia § 6 ust. 2 pkt 2 UWG zależy z kolei od wykładni art. 4 lit. c) dyrektywy 2006/114.
- 19 Zdaniem sądu odsyłającego punktacja/nota *per se* nigdy nie dostarcza konsumentowi gotowej informacji o porównywanym produkcie, które są istotne dla podjęcia decyzji o zakupie, a jedynie najpierw jej porównanie z innymi notami. Nota z samej swojej definicji nie może stanowić cechy produktu w rozumieniu art. 4 lit. c) dyrektywy 2006/114. Ponadto punktacja lub ocena punktowa jest zawsze czynnością subiektywną, podczas gdy art. 4 lit. c) dyrektywy 2006/114 wyraźnie wymaga obiektywnego porównania. Obiektywność porównania jest wymagana obok możliwości weryfikacji i dlatego musi mieć własne, niezależne od możliwości weryfikacji, znaczenie. Z drugiej strony, dyrektywa 2006/114 w sposób oczywisty postrzega reklamę porównawczą co do zasady pozytywnie z punktu widzenia polityki konkurencji i ochrony konsumentów: jak stwierdzono w motywie 8 tej dyrektywy, reklama porównawcza, o ile porównuje ona cechy zasadnicze, istotne, weryfikowalne i reprezentatywne i jeśli nie wprowadza w błąd, umożliwia konsumentom osiągnięcie jak największej korzyści ze wspólnego rynku. Wymogi dopuszczalności takiej reklamy nie mogą być zatem nadmiernie rygorystyczne. Dlatego też warunki wynikające z art. 4 lit. c) dyrektywy 2006/114 należy, zdaniem sądu odsyłającego, interpretować szeroko.